

หลักการ	วิธีคิด/วิธีของงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในกาพัฒนาประเทศ
3. คิดแบบองค์รวม	<ul style="list-style-type: none"> • ทรงมีวิธีคิดในการพัฒนาแบบ “องค์รวม” (Holistic) โดยวิเคราะห์เหตุการณ์ปัจจุบัน คาดคะเนปัญหาอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต และเชื่อมโยงด้วยการหาแนวทางแก้ไขอย่างครบวงจร ตัวอย่างเช่น โครงการ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ถ้าประชาชนถือครองที่ดินครัวเรือนละประมาณ 10-15 ไร่ ทรงสอนให้ประชาชนได้รู้จักวิถีการบริหารจัดการที่ดินและแหล่งน้ำอย่างเหมาะสม ทำให้ผลผลิตทางเกษตรดีขึ้น ประชาชนก็มีรายได้เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งต้องรู้จักวิธีการบริหารจัดการด้านการตลาดสร้างเครือข่ายและการรวมกลุ่มให้เข้มแข็ง เพื่อพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงจากสังคมภายนอกได้เป็นอย่างดี
4. พัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป	<ul style="list-style-type: none"> • การพัฒนาทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว หมู่บ้าน/ชุมชน สังคม และระดับประเทศ จะต้องมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและถือหลัก “ความเจริญแบบค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับขั้นตอน ด้วยความละเอียดรอบคอบระมัดระวัง ความความจำเป็นและประหยัด” ต้องสร้างพื้นฐานสนับสนุนช่วยเหลือให้ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพมีความเป็นอยู่ที่ดี พออยู่พอกิน สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีพื้นฐานที่มั่นคง และมีความพร้อมพอสมควรเสียก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และหากปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นสูงขึ้นไปลำดับต่อไป ไม่เร่งรัดพัฒนารวดเร็วเกินไป เพื่อป้องกันการผิดพลาด ล้มเหลว และสามารถบรรลุผลสำเร็จได้แน่นอนบริบูรณ์
5. แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า	<ul style="list-style-type: none"> • เนื่องจากปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในแต่ละพื้นที่จะมีจำนวนมากหลายเรื่อง จำเป็นต้องเลือก “แก้ไขปัญหาคณะเฉพาะหน้า” โดยจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหาแต่ละเรื่อง ว่าเรื่องใดสมควรจะต้องได้รับการแก้ไขโดยเร็วที่สุดเป็นลำดับแรก แล้วดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหานั้น ราษฎรกำลังประสบอยู่อย่างรีบด่วนในเบื้องต้น เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งที่จะมีแนวคิดในการดำรงชีวิตต่อไปภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้เป็นอย่างดี ตัวอย่างเช่น โครงการแก้ไขปัญหาคอขวดถนนในเขตเทศบาล อลตราหนาย จบุรีรัมย์ หรือ โครงการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาคอขวดและการป้องกันน้ำท่วมในเขต กทม. ซึ่งถือเป็นโครงการแก้ไขปัญหาคณะเฉพาะหน้าที่มีผลในระยะยาวเป็นต้น
6. ขาดทุนคือกำไร	<ul style="list-style-type: none"> • “การให้” และ “การเสียสละ” นักเศรษฐศาสตร์มักมองว่าเป็นการลงทุนที่มีผล “ขาดทุน” แต่พระองค์ท่านกลับมองว่ามีผลเป็น “กำไร” กล่าวคือ ถ้าต้องการให้ประเทศชาติได้กำไร รัฐบาลก็ต้องลงทุนใช้จ่ายงบประมาณจำนวนมากเพื่อสร้างโครงการต่าง ๆ ตามความต้องการและจำเป็นของประชาชน ทำให้ ประชาชนอยู่ดีกินดี สามารถสร้างงาน/ผลผลิตที่ดี มีรายได้เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้รัฐบาลจัดเก็บภาษีแล้วนำไปพัฒนาประเทศได้มากขึ้น ประเทศชาติก็จะเจริญก้าวหน้าตามไปด้วย ถือเป็นกำไรที่ไม่อาจคิดมูลค่าเป็นเงินได้
7. ประชาพิจารณ์	<ul style="list-style-type: none"> • ทรงเป็นนักประชาธิปไตยมุ่งเน้นนำหลัก “ประชาพิจารณ์” มาใช้ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และการตัดสินใจขั้นสุดท้ายจะต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนหรือความต้องการของสาธารณชนเป็นสำคัญ
8. ภูมิสังคม	<ul style="list-style-type: none"> • การพัฒนาคน นอกจากต้องคำนึงถึงภูมิประเทศ/ภูมิศาสตร์แล้ว ยังต้องคำนึงถึง “ภูมิสังคม” อันได้แก่ นิสัยใจคอของคน ขนบธรรมเนียมประเพณี ความสอดคล้องของปัญหาที่เกิดขึ้นในภูมิภาคนั้น ฯลฯ เนื่องจากภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน จะไปบังคับจิตใจคนให้ทำตามเราไม่ได้และ “อย่าได้เอาอะไรที่ชาวบ้านเขาไม่สามารถทำได้ไปยึดเยียดให้เขา” ดังนั้น จะต้องเข้าไปตรวจสอบดูว่าประชาชนในพื้นที่นั้นขาดแคลนหรือต้องการอะไร แล้วจึงช่วยเหลือแนะนำอธิบายให้เข้าใจ จะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง
9. เรียบง่ายประหยัด	<ul style="list-style-type: none"> • ควรเน้นให้มีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งเป็นวิธีแบบเรียบง่ายประหยัด โดยการเลือกสรรสิ่งที่มีอยู่ในพื้นที่มาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่ราษฎรได้โดยไม่ต้องลงทุนสูง ไม่ต้องใช้เทคโนโลยีที่ยุ่งยาก สามารถหาได้ในท้องถิ่น และทำได้เองในชีวิตประจำวัน ที่เรียกว่า “ใช้ธรรมชาติแก้ธรรมชาติ” หรือ “เอาธรรมชาติสู้ธรรมชาติ” ตัวอย่างเช่น นำผักตบชวามาแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสีย เป็นต้น

หลักการ	วิธีคิด/วิธีของงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในกาพัฒนาประเทศ
10. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน	<ul style="list-style-type: none"> • การพัฒนาจะต้องดำเนินการควบคู่ไปพร้อมกับ “การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน” และ “การฟื้นฟูทำนุบำรุงและปรับปรุงสภาพของทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม” ดูแลป่าไม้ ที่ดิน แหล่งน้ำ การประมง ฯลฯ ให้อยู่ในสภาพที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ดังนั้น จึงต้องช่วยกันสนับสนุนโครงการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำลำธาร โครงการป่ารักษา โครงการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า โครงการพัฒนาที่ดินเสื่อมโทรม โครงการบำบัดน้ำเสีย ฯลฯ อย่างต่อเนื่อง เพื่อฟื้นฟูและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้กลับสู่สภาพเดิม ประกอบกับส่งเสริมให้ราษฎรรู้จักการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างประหยัด ถูกต้องตามหลักวิชาการ และเกิดประโยชน์สูงสุดในระยะยาว ซึ่งจะนำไปสู่รากฐานการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน
11. ตัวอย่างของความสำเริง	<ul style="list-style-type: none"> • สิ่งที่เขาบ้านชนบทขาดแคลนและต้องการ คือ ความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาพัฒนาอาชีพการเกษตร ดังนั้น จำเป็นต้องมีการส่งเสริมให้เกษตรกรได้รู้เห็น “ตัวอย่างของความสำเริง” ที่ผ่านการศึกษาทดลองด้านเทคนิควิชาการสมัยใหม่จนได้ผลสำเร็จแล้วนำไปปฏิบัติได้เอง ตัวอย่างเช่น การจัดตั้ง ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อใช้เป็นสถานที่ศึกษา วิจัย ทดลอง ให้ประชาชนได้แสวงหาความรู้ นำเทคนิควิชาการสมัยใหม่ไปใช้พัฒนาการประกอบอาชีพอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นวิธีการที่ประหยัด เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของแต่ละภูมิภาค
12. พออยู่พอกิน	<ul style="list-style-type: none"> • การให้ความช่วยเหลือประชาชนให้มีความอยู่ดีกินดี จะต้องให้ความสำคัญและสามารถเข้าใจถึงสภาพปัญหาของประชาชนในพื้นที่อย่างลึกซึ้ง โดยคำนึงถึงปัญหา/ความเดือดร้อน/ความต้องการ/ความจำเป็น/ความขาดแคลนที่ทำให้ราษฎรตกอยู่ในวงจรแห่งทุกข์เข็ญ แล้วจึงช่วยหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นให้ตรงจุดตามความต้องการ/ความจำเป็นของประชาชนเหล่านั้น ซึ่งในเบื้องต้นจะต้องเน้นย้ำให้ใช้ชีวิตอยู่ในขั้น “พออยู่พอกิน” เสียก่อน แล้วจึงขยับขยายให้ชีวิตสมรณะที่ก้าวหน้าต่อไป
13. พึ่งตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> • เมื่อประชาชนมีความอยู่ดีกินดีในขั้นพออยู่พอกินแล้ว การให้ความช่วยเหลือลำดับต่อไปจะต้องยึดหลักว่า “เราจะช่วยเหลือเพื่อให้เขาสามารถพึ่งตนเองได้” ให้เขามีความสามารถในการดำรงตนอยู่ได้อย่างอิสระ เข้มแข็ง มั่นคง สมบูรณ์ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้เสมอ ดังนั้น ในการที่จะทำให้ประชาชนในพื้นที่สามารถพึ่งตนเองได้ดี จะต้องทำความเข้าใจด้วยว่า พวกเขาอยู่ในฐานะใด สมควรที่จะได้รับความช่วยเหลือมากน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตาม โดยคำนึงถึงหลักการพึ่งตนเองทางสังคมวิทยา 5 ประการ ได้แก่ 1) การพึ่งตนเองได้ทางจิตใจ 2) ทางสังคม 3) ทางทรัพยากรธรรมชาติ 4) ทางเทคโนโลยี และ 5) ทางเศรษฐกิจ เป็นสำคัญ
14. เศรษฐกิจพอเพียง	<ul style="list-style-type: none"> • เมื่อประชาชนอยู่ดีกินดีสามารถพึ่งตนเองได้แล้วการช่วยเหลือลำดับต่อไป ควรชี้แนะทางให้ประชาชนทุกระดับปฏิบัติตนให้ดำรงอยู่ด้วย “ความพอเพียง” ซึ่งหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความจำเป็นต้อง มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ดำเนินชีวิตไปในทางสายกลาง นอกจากนี้ ต้องอาศัย ความรู้รอบคอบ ระมัดระวังอย่างถึง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันต้อง เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจทุกระดับให้มี สำนึกคุณธรรม วัชรสามัคคี มีความซื่อสัตย์สุจริต ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร และสติปัญญา เพื่อสร้างสมดุล หรือต่อกรรองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดีนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศก้าวหน้าทันยุคโลกาภิวัตน์

ด้านสาธารณสุข

- โครงการอบรมหมอบ้าน
- โครงการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่
- โครงการหน่วยแพทย์พระราชทาน
- โครงการหน่วยแพทย์รถยนต์เคลื่อนที่ตระเวนไปตามถนนและหมู่บ้านชนบททั่วโลก
- โครงการศัลยกรรมแพทยออร์โธปิดิกส์
- โครงการชุดปฏิบัติการแพทย์ทุ กอ จมูก

ด้าน การพัฒนาแหล่งน้ำ

- โครงการฝนหลวง
- โครงการแก้มลิง
- โครงการก่อสร้างอาคารกักน้ำ
- โครงการสร้างท่อบดินโคลนกระโจม
- โครงการสร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อปล่อยพันธุ์ปลา
- โครงการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ
- โครงการทำประตูน้ำป้องกันน้ำเค็มจากนาถุชุกฉานน้ำ
- โครงการสร้างเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์เขื่อนคลองท่าด่าน ฯลฯ
- โครงการกักเก็บน้ำขังพัฒนา
- โครงการฝายชะลอความชุ่มชื้น (Check Dam)
- โครงการฝายทดน้ำรักษาดินน้ำสาธาเป็นขั้นๆ

ด้าน สิ่งแวดล้อม

- โครงการแก้มลิงดิน
- โครงการปรับปรุงดินเปียวจัด
- โครงการบำบัดน้ำเสียหมอมักเบียฯ
- โครงการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำสาธา
- โครงการใช้ฝักถบขวาบำบัดน้ำเสีย
- โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ
- โครงการปลูกป่าชายเลนฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งทะเล
- โครงการป่าเปียกป้องกันไฟป่า (Wet Fire Break)
- โครงการปลูกหญ้าแฝกป้องกันการชะล้างพังทลาย/รักษาความชุ่มชื้นของดิน
- โครงการปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูกเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าด้วยวิธีจักรธรรมชาติเขาค้อฯ

ด้าน สวัสดิการสังคม

- โครงการทำของคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- โครงการจัดสรรปุ๋ยอินทรีย์ดินว่างเปล่าในอุปสภกรมหมู่บ้าน
- โครงการศูนย์พัฒนาแบบเบ็ดเสร็จ (one stop service)
- โครงการฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรหมู่บ้าน
- โครงการศูนย์รวมจิตใจบ้านวัดโชนเขียนวัดภูพานสังฆาราม, วัดพระราม ๙ กาญจนนาภิเษก

ด้าน อื่น ๆ

- จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริทุกภูมิภาค
- 1) ศูนย์ศึกษาพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.เชียงใหม่
- 2) ศูนย์ศึกษาพัฒนาเขาหินซ้อนฯ จ.ฉะเชิงเทรา
- 3) ศูนย์ศึกษาพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ จ.จันทบุรี
- 4) ศูนย์ศึกษาพัฒนาห้วยทรายฯ จ.เพชรบุรี
- 5) ศูนย์ศึกษาพัฒนาพิภพทอฯ จ.นราธิวาส
- 6) ศูนย์ศึกษาพัฒนาภูพานฯ จ.สกลนคร

ด้าน เกษตร

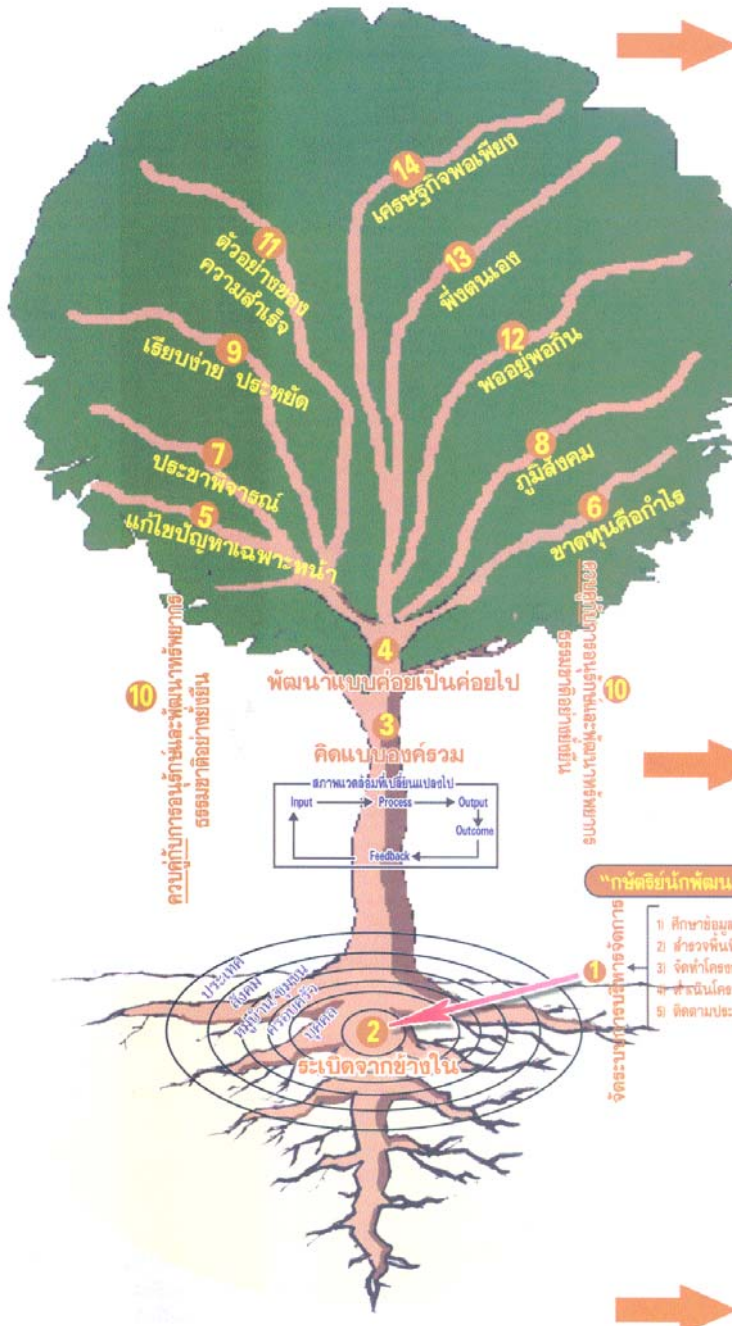
- โครงการทำนุขินบันได
- โครงการปลูกผักกางมุ้ง
- โครงการฟาร์มตัวอย่าง
- โครงการ "เกษตรทฤษฎีใหม่"
- โครงการใช้ปุ๋ยธรรมชาติแทนปุ๋ยเคมี
- โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดาฯ
- โครงการปลูกพืชหมุนเวียนและพืชตระกูลถั่วเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน
- โครงการสาธิตตัวอย่างของความสำเ็จ "พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต"

ด้าน การส่งเสริมอาชีพ

- โครงการผลิตก๊าซชีวภาพ
- โครงการศิลปาชีพพิเศษทั่วประเทศ
- โครงการขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ
- โครงการทำคั้งจากต้นจามจุรีที่ขึ้นอยู่ข้างถนน
- โครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือน

ด้าน คมนาคม/ สื่อสาร

- โครงการสร้างสะพานข้ามลำน้ำภาชี จ.ราชบุรี
- โครงการสร้างถนนเข้าสู่หมู่บ้านห้วยมงคล จ.ประจวบคีรีขันธ์
- โครงการสร้างสะพานพระราม ๘ แก้ไขปัญหาจราจรในกรุงเทพฯ
- โครงการพัฒนาระบบวิทยุสื่อสารย่านความถี่สูงมาก VHF
- โครงการจัดตั้งสถานีวิทยุ อส. พระราชวังดุสิต

ตัวอย่างของความสำเ็จ
"โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ"